

Exordium:

"Det som var fra begynnelsen, det vi har hørt, det vi har sett med våre øyne, det vi så og våre hender tok på, om det bærer vi bud, om livets ord."

Kjære Rjukan menighet. Juledagens evangelium er ikke blitt til fordi mennesker ville det, det har ikke oppstått i menneskers tanker, eller blitt fremstilt som et produkt av dyktige lyrikeres og poeters kløkt. Det vi har hørt fortalt har skjedd. Ordet ble menneske, Guds Sønn kom til vår jord, han ble tatt på og tatt imot, gitt mat og klær og hjem.

- *"Og livet ble åpenbaret, vi har sett det og vitner om det"*, skriver han som har navnet knyttet til juledagens evangelium.

Vi som er samlet til høytidsgudstjeneste juledagen 2002 har fått dette herlige budskapet i arv fra dem som så, som hørte og som kjente Jesus slik han fremtrådte blant dem. Han, Jesus Kristus har ført oss sammen i den samme tro som dem og i den samme kristne kirke. Han, den høyeste, han som var og som er og som kommer, han være ære i evighet. Amen.

Vi reiser oss og synger høytidsverset på nr. 47 i salmeboka.

Høytidsvers: NoS.47: *"En frelser er oss født i dag."*

Dette hellige evangelium står skrevet hos evangelisten Johannes i det første kapittel.

Prekentekest: Joh 1,1-14

I begynnelsen var Ordet. Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begynnelsen hos Gud. Alt er blitt til ved ham; uten ham er ikke noe blitt til av alt som er til. I ham var liv, og livet var menneskenes lys. Og lyset skinner i mørket, men mørket tok ikke imot det.

En mann stod fram, utsendt av Gud. Johannes var hans navn. Han kom for å vitne; han skulle vitne om lyset, så alle skulle komme til tro ved ham. Det var ikke han som var lyset, men han skulle vitne om lyset.

Det sanne lys, som lyser for hvert menneske, kom nå til verden. Han var i verden, og verden er blitt til ved ham, men verden kjente ham ikke. Han kom til sitt eget, men hans egne tok ikke imot ham. Alle som tok imot ham, dem gav han rett til å bli Guds barn - de som tror på hans navn. De er ikke født av kjøtt og blod, ikke ved menneskers vilje og ikke ved manns vilje, men av Gud. Og Ordet ble menneske og tok bolig iblant oss, og vi så hans herlighet, den herlighet som den enbårne Sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet.

To tusen og to, årstallet forteller oss noe om vårt ståsted i tiden. Årstallet har sitt utgangspunkt i Jesu fødsel, det er der vi er ankret opp, det er der hele vår vestlige kultur har sitt feste. Vi befinner oss et sted langs etter tidens akse, for tiden er en linje; den begynte en gang, og den skal slutte en gang. Et eller annet sted mellom tidens begynnelse og tidens slutt er vi, to tusen og to pluss-streker langs denne tidens akse.

Vi orienterer oss ut fra vårt ståsted i tid og rom. Prekmenteksten på juledagen ber oss så å si feste sikkerhetsbeltene og bli med på en mektig reise. Vi forlater vårt år og vårt sted for en prekens varighet og farer av sted langs denne tidens akse mot vår tidsregnings origo, men vi farer forbi stallen i Betlehem, forbi keiser Augustus, det babylonske fangenskap og profetene, forbi Moses og faraoenes Egypt og Abraham, vi skuer utover vår vidstrakte jord og ser den som på avstand. Den er øde og tom. Det er hav. Det er kaos. Det er ingen ting annet enn Gud. Så skaper Gud og Ordet utfører, land kommer til syne. Gud sa, og det ble lys. Vi er ved tidens morgen. Den første soloppgang. Ordet og lyset var kommet inn i verden. Skaperordet som sa hva det gjorde. Ordet som skapte orden i kaos, struktur og liv og lys. Lyset som gav orientering og levelige kår for all Guds skapning og de første menneskene. Dit fører prekmenteksten oss i dag. Vi er ved tidens morgen, ved starten av vår tidsakse. Vi møter han som var før tid og jord ble til.

Den første skapelsesberetningen, 1 Mosebok 1, fremstiller skapelsen av alt vi kjenner og har kjært i tidsbolker på seks dager. Den sjuende dagen hvilte Gud. Den andre skapelsesberetningen i 1 Mosebok kap.2 griper inn i skapelsens sjette dag. Menneskene settes til å forvalte skaperverket. Mennesket gis herredømme over skaperverket, og alt er overmåte godt, men like før sabbatsfreden bryter slangen inn i paradiset, Adam faller sammen med Eva og fallet er stort, uendelig sårt og stort. Lyset skinte allerede den gang i mørke, men mørket ble kaldt og ondt, og verden og Gud skilte lag. Fiendskap og strid kom mellom mennesker, og lengsel etter, men også mistro til Gud.

Så fører Bibelen oss frem gjennom menneskehetens historie langs tidens akse på skapelsens sjette dag. Vi er der ennå, på skapelsens sjette dag. Ved tidens ende skal Gud kalle sin frelste skare inn til evig sabbatshvile og fred. Alt takket være Gud, han som gav sin kjære, enbårne sønn til vår ufullkomne og ugjestmilde jord. Slik kan vi lese skapelsesberetningen langs denne tidens akse der også vi har en plass. Ordet, på gresk Logos, som var der i begynnelsen, skaperordet som alt er blitt til ved, det kom til vår jord og ble menneske.

Et bilde tegner seg av Gud som dristig. Hele dette veldige prosjektet med menneskeheten lar Gud føre videre til tross for syndefallet, til tross for menneskenes svik. Et bilde tegner seg av Gud som dristig fordi han våget å satse alt på ett kort, ett eneste punkt langs tidens lange akse der det fikk bli et være eller ikke være for menneskenes frelse. Mon tro om ikke det dristigste ved Guds prosjekt med menneskeheten var å bli glad i oss, ja elske oss så høyt at han gav sin sønn. Det skal mot til å meddele kjærlighet. Den som meddeler kjærlighet og får ja er overlykkelig. Den derimot som meddeler kjærlighet og får nei er såret. Gud er en såret Gud. Han ble såret for våre overtredelser, knust for våre misgjerninger. Ja, men også såret ved å møte nei for sin kjærlighet, nei og atter nei og stengte rom.

Det var ikke bare i herberget døren var stengt. Han kom til sitt eget, men hans egne tok ikke imot ham. I vårt vestlige og kristne Europa er det overraskende lite plass for Jesus. Han banker på stengte dører, men mange ser ut til å ha lukket hjertet sitt for ham. Overraskende fordi vi i

vårt etter hvert så velstående Europa har kunnet forkynne fritt og fra gammelt av bygge vår kultur på de kristne grunnverdiene og budene. Nylig så jeg en TV-reportasje fra Russland. Under Stalin og i kommunismens tid ble kirker revet i tusenvis, kristne ble arrestert, ydmyket og mange ble drept. I dag bygges kirkene opp igjen og de som måtte være igjen og bevart må utvides. Pågangen er så stor, mennesker søker et vindu mot himmelen, en port inn til Gud. Et folk har funnet tilbake til sine kristne røtter. Derfor bygges det kirker i dette fattige landet der mye er nedslitt og gammelt. Liknende kan vi glede oss over at skjer i andre og fjerne deler av vår klode.

Rasjonalismen har lenge stått sterkt, det åndelige og kristen tro blitt nedvurdert som opium for folket, som uforstand og tåkeprat. Hva visdom er har skiftende tider og ulike kulturer hatt meninger om. *"For jøder spør etter tegn, og grekere søker visdom."* ^{1 Kor 1,22.} I gammel gresk filosofi og tankegang stod Ordet eller Logos for verdensfornuften, en samlende idé og visdom bak alt som er. For de gamle stoikerne var dette en guddommelig fornuft som virket i alt og som mennesker søkte kontakt med for å finne og nå opp til. Det var ikke lett og mange famlet og lette. Noen satset på streng disiplin og nøye uttenkte levereregler for å klare det, andre søkte utelukkende innover i seg selv etter et guddommelig lys for å nå kontakt med Logos, med Ordet.

Da Johannesevangeliet startet med Ordet, kjente grekerne seg hjemme. Dette var deres felt, de nikket nok gjenkjennende til at Ordet var i begynnelsen, ingen tvil om det. Men at Ordet ble menneske, at det de hadde strevd med i århundrer for å gripe en flik av nå kom til dem, materialisert i et menneske av kjøtt og blod, det var ikke bare ukjent og uventet, men forbausende og overraskende nytt. De hadde kjempet for å nå opp, og så hadde Gud kommet til dem!

Jødene derimot søkte tegn. De kjente sitt Gamletestamente. De kjente profetenes åpenbaringer av hendelser i fortiden, og de visste ut fra profetordene hva som kom til å skje i fremtiden. De søkte tegn på at tiden var kommet. Ordet var for dem skaperordet som alt hadde blitt til ved, og for noen av dem, som den jødiske filosofen Filon, uttrykk for visdommen hos Gud og det som var fra evighet. Jødene lengtet etter Guds frelse gjennom Messias, han som på gresk skulle kalles Kristus, frelserkongen som de visste skulle komme. At Messias, Kristus var den Gud som var med på skapelsen sprengte deres forventninger. De forstod det ikke, men de gledet seg med tanken på at tiden for Messias komme var nær. For dem var forventningene gjerne mer en nasjonal befrier slik som kong David i sin tid hadde vært det.

Verken samtidens jøder eller grekere stod klar til å ta imot Guds Sønn da han kom. Til tross for filosofisk søken og profetiers åpenbaring lå verden i mørke. Menneskers tanker var ikke Guds tanker. Menneskers iboende synd hadde fra syndefallets dag og like til den 25. desember 2002 skapt blindhet for det som hører Gud til. Det har ikke manglet på søken og lengsel etter Gud, etter åndelighet og hellighet. Men det måtte en frelse til for å åpne øynene, det måtte en forsoning til for å se Gud, det måtte en ny fødsel til for å eie det evige livet. I Jesus Kristus er alt dette vårt. Vi mottar det ved simpelthen å tro at det er sant. Det står skrevet:

"Alle som tok imot ham, dem gav han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn. De er ikke født av kjøtt og blod, ikke ved menneskers vilje og ikke ved manns vilje, men av Gud."

Juledagens evangelium er at dette virkelig har hendt i menneskehetens historie. Gud ble menneske i Jesus Kristus. Hans fødsel bar bud om vår frelse og vår pånyfødsel. Så bærer også hans oppstandelse bud om en fremtidig oppstandelse på den siste dag ved enden av vår tidsakse, da skapelsens siste dag går over i evig sabbatshvile for alle Guds barn.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.